

UTBILDNINGSPOLITISKT PROGRAM

UTBILDNINGSPOLITISKT PROGRAM

Fastslaget vid förbundsstämma 27–29 november 2020

Reviderat vid förbundsstämma 8–10 april 2022

Reviderat vid förbundsstämma 21–23 april 2023

Reviderat vid förbundsstämma 26–28 september 2025

Inledning	2
Kvalitet i den högre utbildningen	2
Studiesociala villkor	4
Studenträtt.....	6
Styrning och autonomi.....	6
Internationalisering.....	7
Fri forskning för hela samhället	9
Grund- och gymnasieskola samt lärarutbildningar.....	10

Inledning

Kunskap gör människor fria. Genom att upptäcka, samla och sprida kunskap under årtusendens gång har människan lyckats skapa demokrati, välstånd och rättssamhällen. Dessa är alla förutsättningar för att individer ska kunna utkräva sina rättigheter och forma sina egna liv. Vid lärosäten kan denna kunskap effektivt förvaltas och utvecklas. Gamla generationers lärdomar lämpas över på nya som förkastar, ifrågasätter och utvecklar denna. I strävan efter sanningen förbättras vår kunskap om naturen, samhällen och människan, vilket ger oss verktyg för att lämna en bättre värld än den vi föddes in i.

Den enskilda människan är det centrala för Centerstudenter. För henne innebär en utbildning stora möjligheter. Det handlar om att fritt kunna utforma sitt eget liv och att ha social rörlighet. Det handlar om att få verktyg att bevaka sina rättigheter. Det handlar om att kunna uppfylla sina drömmar, oavsett uppväxtförhållanden eller ursprung. Samhället har en skyldighet att möjliggöra utbildning för individen utefter hennes förutsättningar, snarare än att hon ska anpassa sig efter statens behov. Av denna anledning är det av yttersta vikt att det i Sverige finns en mångfald av utbildningar och utbildningsformer, även utanför akademien.

Den största behållningen med akademiska studier är dess användbarhet. Detta innefattar såväl koppling till arbetsmarknaden som bildning i den respektive grad studenten finner dessa aspekter användbara. Att enögt fokusera på ämnes- och yrkeskunskaper gör att människor missar möjligheter att utvecklas både som människor och i det akademiska arbetet. Lärosätena är en av Sveriges allra viktigaste institutioner. Det är av högsta vikt att de är högkvalitativa och fria för att säkerställa kunskapsarvets fortlevnad och den kontinuerliga utvecklingen av detsamma. Staten eller andra aktörer får aldrig tillåtas inskränka akademiens autonomi på ett trängande sätt. Detaljstyrning och politisk klåfingrighet ska hållas skilt från högskoleväsendet. Lärosätena måste få förtroendet att de har kapaciteten att självständigt utforma och bedriva sin verksamhet.

Kvalitet i den högre utbildningen

Kvalitet i den högre utbildningen är central. För Centerstudenter innebär detta att utbildningens innehåll ska vara grundad i forskning, för att säkerställa att den är användbar för studenten och att dess genomförande ger goda förutsättningar för lärande. För alla akademiska utbildningar innefattar detta aspekter som forskningsanknytning, lärarledd tid och pedagogiska kurs- och programupplägg. Centerstudenter anser att det är centralt att de utbildningar som erbjuds studenter är internationellt konkurrenskraftiga och därmed kan erbjuda studenter flera olika vägar efter en examen. Genom en högkvalitativ utbildning kan nya innovationer skapas, välståndet öka och individen ges ökad möjlighet att fritt forma sitt eget liv.

35 Den högre utbildningen står idag inför stora kvalitetsproblem. En student i Sverige möts ofta av
lågkvalitativa kurser och program med få undervisningstimmar och låga krav. Studenten i sin tur lägger lång
tid på sig att ta ut examen och har inte sällan trots sin utbildning svårt att hitta ett kvalificerat arbete.

Centerstudenter ser positivt på att införa möjligheten för lärosäten att ta ut studieavgifter inom den högre
utbildningen. Förutom att minska den regressiva omfördelning från låg- till högutbildade som sker idag
skulle det vara ett viktigt steg i att öka kvaliteten. Det man har betalat för värderar man högre, vilket skulle
40 ge effekten att studenter väljer utbildning med större omsorg. Studenters möjlighet att ställa kvar på att deras
utbildningar håller måttet eller kompenseras om de inte gör det skulle dessutom öka, genom att ett
konsumentskydd introduceras. Vidare skulle detta innebära att utbildningsutbudet i högre grad styrs av
vilken utbildning som efterfrågas av studenterna, snarare än centralt styrande politiker och byråkrater. Då
studenterna fortsatt ska kunna låna till uppehälle och avgifter under studierna är det viktigt att ett tak sätts
45 för studieavgifterna så att dessa inte skenar. Dessa bör formuleras som ett absolut övre tak och subvention
bör ske genom basanslaget per student. Det är inte nödvändigt eller önskvärt att alla utbildningar har samma
studieavgift. Därför är det viktigt att betona att lärosätena själva ska ha möjlighet att besluta om
studieavgiftens existens och omfattning.

Studieavgiften ger studenter ökade incitament att välja utbildning efter kvalitet, vilket i sin tur skulle ge
50 lärosätena bättre incitament att fokusera på densamma. Ett annat kvalitetsproblem är att dagens
resurstilldelningssystem delvis baseras på antalet helårsprestationer, vilket premierar lärosäten med snabb
genomströmning. Detta har bidragit till lidande kvalitet och därför bör antal helårsprestationer slopas som
kriterium. Lärosätena bör dessutom ges större autonomi i hur de vill fokusera sina resurser genom att tillåtas
fördela anslagen mellan utbildning och forskning fritt, något som dagens resurstilldelningssystem inte
55 tillåter. Idag kan dessutom regeringen besluta om att bygga ut specifika utbildningar på specifika lärosäten.
Centerstudenter anser att det ska vara upp till lärosätena själva att dimensionera utbildningarna utifrån sina
anslag och övriga intäkter.

För att studenter ska kunna genomföra upplysta val av lärosäten behöver kvalitetsjämförelser och relevant
statistik sammanställas och göras tillgänglig för allmänheten. Kvalitetsjämförelser skulle kunna vara
60 utbildningens koppling till forskning, mängden internationella utbyten, lärarledd tid samt hur många
studenter som efter avslutad examen har ett kvalificerat arbete och hur lång tid efter examen de fick det.
Denna bör publiceras av en central myndighet, exempelvis Universitetskanslersämbetet och skulle låta
studenterna göra mer informerade val inför sin framtida utbildning.

Under senare år har det skett inflation i akademien. Allt fler utbildar sig inom ramen för högskolan, vilket
65 har lett till en snedvridning av arbetsutbudet. Inom vissa yrken på högskolenivå finns ett överskott på
utbildad arbetskraft, medan det inom andra områden förknippade med yrkeshögskolan råder brist.

Politikens roll är varken att bestämma vad människor ska studera eller vem de ska anställa, men politiken
måste skapa förutsättningar för kloka och fria val. För att motverka ovanstående effekter måste vi skapa
förutsättningar för en konkurrenskraftig yrkeshögskola. I dag är det ett stort problem för många

70 yrkeshögskolor att de inte får tillstånd att verka långsiktigt. Det skapar en yrkeshögskola som i förlängningen inte får förutsättningar att skapa en långsiktig verksamhet och bygga upp ett starkt rykte.

I dagsläget får yrkeshögskolorna bara tillstånd för att bedriva kurser två år i taget. En förändring skulle innebära att värdet på yrkesutbildning på arbetsmarknaden höjs. Yrkeshögskolor fyller en viktig roll i att ta till sig kunskap kopplat till arbetslivet vilket möjliggör för företag att enklare kunna anställa utifrån 75 arbetsmarknadens aktuella behov. Därför ska det tillåtas fri etableringsrätt för yrkeshögskolor samt möjliggöras alternativ finansiering till dessa. En stärkt yrkeshögskola skulle innebära att arbetsmarknadens behov kan mötas på flera olika sätt. En annan viktig del i att få bukt med inflationen i akademien är att skärpa kraven för vilka lärosäten som ska kunna kallas universitet. Kraven ska vara tydliga och skarpa för att säkra förtroendet förknippat med titeln universitet.

80 **Centerstudenter anser att:**

- Lärosäten ska tillåtas ta ut studieavgifter som begränsas i omfattning och ska vara möjliga att betala via lättillgängliga lån, exempelvis CSN-lån.
- Resurstilldelningssystemet för högre utbildning reformeras för att sänka anslagen för basanslag per inskriven student.
- 85 • Resurstilldelningssystemet för högre utbildning reformeras för att slopa
- antalet helårsprestationer som kriterium för anslag.
- Resurstilldelningssystemet för högre utbildning reformeras för att tillåta fri fördelning av resurser mellan utbildning och forskning.
- Kvalitetsjämförelser grundade i studenters tidigare erfarenheter och relevant statistik publiceras för 90 allmänheten i syfte att möjliggöra välgrundade val mellan utbildningar och lärosäten.
- Lärosäten ska vara fria att utforma tjänster efter behov och lämplighet.
- Yrkeshögskolorna ska ges förutsättningar att verka mer långsiktigt genom förlängda tillståndsperioder och möjlighet att själva utforma sina program.
- Fri etableringsrätt för yrkeshögskolorna ska införas i hela landet.
- 95 • Alternativ finansiering ska möjliggöras för yrkeshögskolorna.
- Kraven för att uppgadera högskolor till universitet bör tydliggöras och skärpas.

Studiesociala villkor

Studier är en investering både för individen och samhället. Att alla med intresse och fallenhet för studier 100 och högre utbildning ska kunna studera bygger på att det finns möjlighet att finansiera sitt uppehälle under studietiden utan för stor ekonomisk otrygghet. Dagens studielån gör just det. Det fyller dessutom samma funktion som studiebidraget, men kostar bara en bråkdel. Det är resurser som skulle göra mer nytta någon annanstans och därför bör studiebidragen ersättas av enbart studielån.

105 Många av CSN:s regler kan dessutom vara väldigt stelbenta. En student som under ett år inte når upp till studiekravet kommer att stå utan studiemedel fram tills det att nya resultat rapporteras in så att studiekravet är uppfyllt. Det här systemet tar ingen hänsyn till hur många poäng som saknas eller att en kurs på 30 högskolepoäng kan ta hela terminen innan den avslutas och inrapporteras. Rigiditeten kring systemet motiveras idag av att det är skattefinansierat. En förhoppning är att ett system med enbart studielån skulle kunna vara mer flexibelt och tillåtande.

110 I dag finns det en gräns, fribeloppet, för hur hög inkomst studenter får ha innan studiemedlet påverkas. För varje krona en student tjänar över fribeloppet minskar studiemedlet med 61 öre. Om man missar att rapportera korrekt inkomst till CSN kan man bli återbetalningsskyldig för den delen av studiemedlet man inte hade rätt till plus ränta och avgift. Syftet med fribeloppet är att extraarbete inte ska konkurrera med studierna om studenternas tid och energi, men åstadkommer det på helt fel sätt. Fribeloppet gör dessutom
115 ingen skillnad på inkomst från arbete under terminen, sommarjobb och kapitalinkomster från till exempel en lägenhetsförsäljning. Att plugga heltid på universitetet ska emellertid vara en heltidssysselsättning men den som vill jobba extra eller driva ett företag måste ha möjlighet att göra det valet själva.

Det finns dessutom ett stort värde i att studenter har möjlighet att komma i kontakt med arbetslivet under studietiden. Därför anser Centerstudenter att fribeloppet bör avskaffas helt för lånedelen av studiemedlet.
120 Det är viktigt att lyfta fram att studiemedel, socialförsäkringar och övriga trygghetssystem måste anpassas efter den väldigt heterogena grupp som studenter är. Villkoren för studenter som drabbas av hälsoproblem och förutsättningarna för studenter med barn att kunna studera måste exempelvis förbättras.

För att underlätta att läsa kurser på flera universitet är det viktigt att lärosätena även i framtiden har en enhetlig läsårsindelning. Det betyder dock inte att nuvarande läsårsindelning är utan brister. Därför bör
125 lärosätena själva tillåtas bestämma när det är mest lämpat att ha examination utan att ens studielån från CSN påverkas negativt.

Centerstudenter anser att:

- Det bör finnas studieförberedande introduktionskurser som förbereder för den högre utbildningen.
- Stödet till studenter med funktionsnedsättning ska stärkas.
- 130 • Det bör finnas en flexibilitet kring examinationsformer.
- Studiebidraget ska fasas ut för att ersättas av ett renodlat lån.
- Fribeloppet för studielånet ska tas bort.
- Sociala trygghetssystem bör anpassas bättre efter studenters situation.
- Lärosätena själva tillåtas bestämma när det är mest lämpat att ha examination utan att studielånet
135 från CSN påverkas.

Studenträtt

Studentrörelsen har en lång tradition att vara samlande både som social och facklig knypunkt för studenterna. Studentkårerna har fortsatt en roll att spela i kvalitetsarbetet på svenska lärosäten. I det landskap som idag råder, utan ett kårobligatorium och de fördelar för kårerna som det medförde så måste studentkårerna själva kunna attrahera medlemmar och finansiera sin verksamhet genom sina medlemsavgifter. En studentkår ska inte kunna luta sig på statliga bidrag om de bedriver en verksamhet som studenter inte vill betala en medlemsavgift till. Istället för att slå vakt om studentkårers gamla privilegium så vill Centerstudenter slå vakt om studentens individuella rättigheter gentemot universiteten och högskolorna.

Centerstudenter anser att:

- Statsbidragen för studentkårers grundfinansiering bör avskaffas.
- Studentkårer ska finansieras av medlemsavgifter och stöd från lärosätena.
- Enskilda studenters rätt gentemot universiteten stärks och omfattas av konsumenträttsliga bestämmelser.
- Om en utbildning skulle anses ha brustit i sin kvalitet ska lärosätet ersätta eventuella studieavgifter.
- Studenterna ska ha samma rätt till inflytande över sin utbildning oberoende om lärosätet är statligt eller enskilt.
- För ökad transparens ska det på samtliga lärosäten framgå tydligare vilka organ som är beslutsfattande eller beredande.

Styrning och autonomi

Likväl som vi tror på människans egen förmåga att bäst fatta välgrundade beslut som rör henne, så tror vi på akademins förmåga att styra sig själv. Akademien måste vara fri för att kunna utmana rådande paradigmer och bryta ny mark även om detta kan vara obekvämt för ledande makthavare. För att uppnå denna frihet måste lärosätena bland annat tillåtas äga och styra sina lokaler, utforma sin undervisning och prioritera sin forskning oberoende av en styrande centralmakt.

Det finns exempel när studenters handlanden har inneburit problem för utbildningen. Det kan röra sig om säkerhetsrisker på olika vis och fall där studenten har begått brott mot andra studenter eller misstänks för oredlighet. Trots detta har dessa studenter i flera fall fått behålla sina platser på utbildningen även efter att lärosätet har begärt att de ska avskiljas. Centerstudenter anser att frågan i första hand ska ligga på lärosätet och enbart vid överklagande ska kunna prövas i högre instans.

Centerstudenter anser att det statliga huvudmannaskapet för Sveriges högskolor och universitet på sikt ska avskaffas. Statens ansvar i att möjliggöra högre studier för varje människa med fallenhet och intresse förutsätter inte att utbildningen sker i statlig regi. Det finns även anledning att skilja på utförare och delfinansiär för att öka lärosätenas självständighet. Detta behöver dock inte innebära att lärosätena bolagiseras och säljs. Att i stället ombilda lärosätena till stiftelser kan garantera ett fortsatt allmännyttigt syfte samtidigt som en verklig självständighet från staten uppnås. Tills dess att det statliga huvudmannaskapet avskaffas behöver högskolorna och universitetens autonomi stärkas inom nuvarande system. Det bör därför vara upp till var lärosäte att själva utse grupper som lägger förslag på ledamöter till lärosätets styrelse och rektor.

För att stegvis öka högskolornas autonomi och minska deras beroende av statliga anslag bör finansiering via inkomstdelningsavtal fasas in som en övergångsmodell till en fristående högre utbildning. Genom att knyta finansieringen till studentens framtida inkomst närmar sig lärosätenas incitament de man ser på en fri marknad: endast utbildningar som visar sig värdefulla för studenten och arbetslivet genererar intäkter. Därmed stärks kvaliteten samtidigt som lärosätena rustas för en framtid med full autonomi. Inkomstdelningsavtal gör det möjligt att successivt fasa ut statlig finansiering samtidigt som förutsättningar skapas för att varje lärosäte på sikt själv ska kunna välja finansieringsmodell.

Centerstudenter anser att:

- På kort sikt bör Akademiska hus reformeras för att arbeta under samma reglering som gäller för de universitet och högskolor vars fastigheter de förvaltar.
- På längre sikt bör Akademiska hus avvecklas och bolagets tillgångar överlåtas till respektive lärosäte.
- Lärosätena själva ska ta beslut om hur utbildning och forskning ska bedrivas, inom de allmänna principer som anges i högskolelagen.
- Lärosätena ska tillåtas ta fram egna antagnings- och urvalsprocesser.
- Lärosätena bör ges större möjligheter att avskilja studenter och doktorander som utgör en risk för individer eller verksamheten. Detta bör endast efter överklagan prövas i högre instans.
- På sikt bör det statliga huvudmannaskapet för landets universitet och högskolor avskaffas till förmån för privata former, företrädesvis stiftelser.
- Lärosäten ska ges möjlighet att söka examensrätt för helt eller delvis privatfinansierade utbildningar.

Internationalisering

I dag lever vi i en globaliserad värld. Bildningsresor görs över hela världen och av människor från alla samhällsklasser. Genom Bolognaprocessen finns möjligheten att enklare än tidigare utföra delar av sina studier vid olika universitet och högskolor över hela Europa. Centerstudenter ser det som en naturlig process att den högre utbildningen blir alltmer global och därför vill vi att en global Bolognaprocess eftersträvas.

Det internationella utbytet i högskole- och universitetsvärlden är värdefullt. Det gäller både svenska studenter som reser utomlands för utbytesstudier eller självständiga studier och de utländska studenter som kommer till svenska universitet och högskolor för att studera. Högskolor och universitet bör därför skapa förutsättningar för utlandsstudier för de studenter som önskar detta.

205 Sverige måste klara det internationella trycket och kunna locka till sig kompetens från andra länder. I dag fastnar utomeuropeiska studenter ofta i långa handläggningstider och i alltför många fall utvisas studenter mitt under sin studietid. Dessutom kan Sverige stärka sina system genom samarbeten med andra länder. En anpassning till andra system är en viktig pusselbit i vårt utbildningssystem. Vi måste underlätta både för svenska studenter att studera utomlands och för utländska studenter att studera i Sverige.

210 Det måste bli enklare för utländska studenter att komma in på den svenska arbetsmarknaden, såväl under som efter sina studier. Vi vill att alla studenter och doktorander från tredje land lättare ska beviljas permanenta uppehållstillstånd efter avslutad examen, och att doktorandtiden ska inkluderas i tiden man behöver för att bli svensk medborgare.

Högre utbildning är ett av de områden som har störst potential att utnyttja globaliseringens kraft. Vi vill
215 göra det lättare för utländska universitet att etablera filialer i Sverige. Det är ett steg för att få större mångfald, öppenhet och konkurrens bland lärosäten och skulle göra det möjligt för nya perspektiv, större valfrihet och bättre kvalitet i den högre utbildningen. Det innebär att det behöver göras förenklingar i regelverket för hur examensrätt ges. Hur utländska universitet tar betalt för och ersätts för utbildningar behöver ses över. I dag finns få formella hinder, men stora hinder i form av godtycke och osäkerhet. Det krävs formalisering av
220 kraven och politisk vilja att få hit internationella lärosäten.

Centerstudenter anser att:

- Hinder för samarbeten mellan forskare, institut och lärosäten i och utanför Europa röjs.
- Efter erforderlig säkerhetsprövning ska utländska lärosäten ges möjlighet att öppna filialer i Sverige.
- Det ska bli lättare för svenska lärosäten att etablera sig utomlands.
- 225 • Sverige ska verka för skapandet av ett europeiskt utbildningsområde inom Sorbonneprocessen för att förverkliga löftet om fri rörlighet för studenter inom EU.
- Studentvisum ska ges för hela studieperioden för programstudenter.
- Studietiden i Sverige ska räknas in i den tid som krävs för att få permanent uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare.
- 230 • Sverige ska vara pådrivande i att det påbörjas en internationell Bolognaprocess.

Fri forskning för hela samhället

Forskningen bygger grunden för att Sverige ska vara en framgångsrik kunskapsnation och att våra företag ska kunna vara internationellt konkurrenskraftiga. Det fungerar bäst när en fri akademi bestämmer innehållet i forskningen.

Basanslagen till forskning bör öka och riktade medel minska. Kvalitetsaspekter som citeringar och andra mätbara faktorer ska ha större betydelse, men anslag ska också kunna utdelas mot specifika problem och mål. Lärosätena bör även bli bättre på att attrahera extern finansiering, exempelvis genom stiftelser eller näringsliv. Detta för att få en god balans mellan grundforskning och mer tillämpad forskning som gör den relevant såväl för akademien, näringslivet och den offentliga sektorn.

Möjligheten för doktorander att vara anställda av ett företag och bedriva sin forskarutbildning inom detta är på många sätt positiva. Bland annat genom ökade kontaktytor mellan akademi och näringsliv. Detta koncept bör också användas mer även inom offentlig sektor. Starka förutsättningar för forskning går hand i hand med hög kvalitet i högre utbildning. Forskningen utgör grunden för den högre utbildningen och ska därför vara en självklar del av all utbildning.

Kunskap växer när den delas. En stor del av forskningen i Sverige och resten av världen finansieras av det offentliga och bör därför till större del även finnas tillgängligt för allmänheten. Detta i syfte att bidra till öka den allmänna folkbildningen där lärosätena har en viktig roll i att arbeta för att tillgängliggöra de forskningsresultat som de anser faller inom den kategorin. Myndigheter, kommuner och regioner sitter i dagsläget på stora mängder data som skulle kunna användas för forskning och borde tillgängliggöras i den mån det inte kränker individers integritet.

Innovation och framsteg främjas i fria miljöer utan bromsande detaljstyrning och moralisering. Dessvärre finns forskningsområden som idag möter hinder på grund av detta. Ett exempel är forskning kring genmodifierade organismer, där en trubbig lagstiftning rent konkret hindrar innovation vid våra universitet och forskningsinstitut. Ett annat exempel är forskning kring narkotika. Genom att släppa regleringen av forskning kan den bli friare, och mer effektivt finna lösningar på samhällets utmaningar.

Centerstudenter anser att:

- För att främja fri forskning bör basanslagen till denna öka inom ramen för resurstilldelningssystemet.
- En god balans mellan grundforskning och tillämpad forskning bör råda, exempelvis genom mer samfinansiering och samverkan.
- Fler finansieringsmöjligheter för doktorander öppnas.
- Svenska lärosäten ska få ett skärpt folkbildningsansvar.
- Myndigheter och offentliga instanser bör tillgängliggöra sin data för forskning i den mån det inte finns särskilda anledningar att undanhålla, såsom personlig integritet eller rikets säkerhet.

- Reglering av specifika forskningsområden bör minska för att främja en fri och paradigmbrytande forskning.
- Universiteten ska få friare riktlinjer för utbildning och tillsättning av doktorander.

270 Grund- och gymnasieskola samt lärarutbildningar

Det är i grund- och gymnasieskolan som framtiden börjar. Att kunna läsa, skriva, räkna samt förstå och ta till sig relevant information är förmågor som är helt grundläggande för att ha makten över sitt eget liv. Centerstudenter anser inte att politiker är de som vet bäst vilka färdigheter eleverna kommer behöva i framtiden och hur undervisningen ska utföras. Därför bör rektor och behöriga lärare få större inflytande över undervisningsupplägg och didaktiken och pedagogiken bakom detta. Vi vill se en verklig decentralisering av skolan där rektorn kan agera huvudman i stället för kommunen. Detta ger skolan en större möjlighet att anpassa sig efter efterfrågan enligt marknadens principer samtidigt som makten flyttas till den enskilda människan. Att flytta makt från politiker till professionen genom att rektorer har möjlighet att agera huvudman tror vi kan ge förbättrad styrning av skolverksamheten, ge föräldrar och lärare bättre inflytande över verksamheten samt att öka det allmänna förtroendet till professionen.

För att samtliga elever och vårdnadshavare ska ha möjlighet att göra samma välinformerade val till grundskolan anser Centerstudenter att skolvalet bör ske genom en gemensam nationell plattform där vårdnadshavare enkelt kan söka alla skolor på en och samma plats, utan att behöva tänka taktiskt i ansökningsprocessen. Vid antagning bör rangordningen vara den huvudsakliga urvalsgrunden. Närhetsprincipen bör tillämpas som urvalsgrund förutsatt att den reformeras. Närhetsprincipen bör inte, som idag, enbart premiera elever boende absolut närmast skolan då det missgynnar elever som bor långt bort från populära skolor, vilket försämrar valfriheten och ökar såväl skol- som bostadssegregationen.

Vi vill ge skolorna möjlighet att utöver de kunskapsmässiga grundkraven kunna utveckla egna former. Statens uppgift är att se till att eleverna får en högkvalitativ utbildning som vilar på vetenskapliga grunder, därför är statliga kunskapskrav viktigt. Externa aktörer i stället för huvudman bör examinera studenter inom dessa kunskapskrav för att undvika betygsinflation.

Det viktiga är inte att eleverna tillbringar ett visst antal timmar i lärosalen, utan att de faktiskt når upp till rådande kunskapskrav. Det innebär att utbildningen på grundskolenivå och tiden som en elev spenderar i grundskolan, ska vara avhängig elevens kunskapsnivå, och inte antal år i skolan. Det är önskvärt med en grundskola där klassindelningen är flexibel och baserad på kunskap i stället för ålder och där dagens skolplikt ersätts med en läroplikt, enligt finsk modell.

Alla elever gynnas av en varierad pedagogik och didaktik. Genom en variation av undervisnings-metoder skapas en god studiemiljö som gynnar elevernas lärande. Undervisningen ska ta hänsyn till att elever kan ha skilda förkunskaper, olika kognitiva förutsättningar och ambitioner. Det ska vara upp till varje enskild lärare,

300 inom ramen för sin profession och i samråd med berörda elever, att besluta om hur undervisningen ska bedrivas. Då elever i grundskolan enligt lag är tvingade att vara där har alla skolor en skyldighet att erbjuda en undervisning alla elever kan ta till sig. För att det ska fungera är det fria skolvalet, möjligheten för rektorer och lärarkollegiet att själva bestämma den pedagogiska inriktningen samt möjligheten för skolor att självständigt bestämma klassindelning en förutsättning. Bara genom att överföra makt till elev, lärare och
305 föräldrar kan alla garanteras en bra utbildning.

Centerstudenter ser att personalförsörjningen till den svenska skolan är och kommer vara än mer viktig framöver för att undervisningen ska kunna hålla tillräckligt bra kvalitet. Detta innebär att skolans huvudmän måste bli än bättre på att vara en attraktiv arbetsgivare och erbjuda attraktiva arbetsplatser. Lärares kompetens och pedagogik är avgörande för att eleven ska uppnå sina mål, och därför bör lärarna ses som
310 en viktig del av utbildningen.

Att lärare är kompetenta och pedagogiskt kunniga är vitalt för skolan. Personlig lämplighet i form av pedagogiskt och ämnesmässigt kunnande är ett måste. Därför borde formaliserade certifieringar ge vika för reell kompetens och tydliga krav. Det livslånga lärandet börjar i skolan. Det är bara genom en fungerande grund- och gymnasieskola som universiteten och forskningen, och därigenom samhället, kan blomstra.

315 Centerstudenter anser därför att den grundläggande utbildningen ska ges de resurser och den frihet som krävs för att alla barn som önskar det, och beredda att lägga det engagemang som krävs, ska kunna bli studenter.

Centerstudenter anser att:

- Gymnasieprogram inte ska behöva vara högskoleförberedande
- 320 • Rektorer tillåts vara huvudmän för kommunala skolor i stället för kommunen
- Externa aktörer i stället för huvudman tillåts examinera elever för att undvika betygsinflation.
- Ansökan till grundskolan bör ske på en gemensam plattform, administrerad nationellt av Skolverket, där vårdnadshavare under en viss tid inför skolstart rangordnar val av skola
- Vid antagning till grundskolan bör vårdnadshavarens val och rangordning av skolor utgöra grunden
325 för urvalet.
- Klassindelningen i grundskolan ska göras mer flexibel och baseras på kunskap snarare än ålder
- Dagens skolplikt ska ersättas av en läroplikt